

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til Retorik C, valgfag

August 2024

Vejledning til Retorik C, valgfag
August 2024

2025

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	5
1 Identitet og formål	6
1.1 Identitet.....	6
1.2 Formål.....	6
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.1.1 Ytringer i undervisningen	7
2.1.2 Oversatte og ikke-dansksprogede ytringer.....	7
2.1.3 Retorisk uhensigtsmæssige eller dårlige ytringer.....	8
2.1.4 Fiktive ytringer.....	8
2.1.5 Retorisk kritik.....	8
2.1.6 Fagets identitet og metode	9
2.2 Kernestof	9
2.3 Supplerende stof.....	11
2.4 Omfang	12
2.5 Undervisningsbeskrivelsen.....	12
3 Tilrettelæggelse	13
3.1 Didaktiske principper.....	13
3.1.1 Fordybelsestid	13
3.2 Arbejdsformer	14
3.2.1 Undervisningsportfolio	14
3.2.2 Prøveportfolio	14
3.3 It.....	15
3.4 Samspil med andre fag.....	15
4 Evaluering.....	17
4.1 Løbende evaluering	17
4.2 Prøveform	17
4.2.1 Den teoretiske delprøve.....	18

4.2.2	Den praktiske delprøve.....	18
4.3	Bedømmelseskriterier.....	19
4.3.1	Bedømmelse af den teoretiske delprøve.....	19
4.3.2	Bedømmelse af den praktiske delprøve	20
4.3.3	Oversigt over karakterskalaen	20
4.3.4	Vejledende karakterbeskrivelser til den mundtlige prøve.....	21

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

Fig. afsnit er nyt:

2.5 Undervisningsbeskrivelsen

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

”Retorikkens emne er produktion og vurdering af hensigtsbestemte ytringer set i forhold til deres kommunikationssituation. Retorik er et kulturfag, som bygger videre på en klassisk vestlig tradition for undervisning i tekstproduktion, i nyeste tid videreført med studiet af offentlig argumentation og formidling. Retorikfaget er karakteriseret ved sit integrerede arbejde med teori og praksis. Faget er analytisk, produktivt og normativt, idet dets teori i vid udstrækning handler om god praksis, dvs. opstiller kriterier for, hvordan man kan vurdere kvaliteten og effekten af argumenterende og formidlende ytringer. Faget har fokus på, hvilke arbejdsmetoder man kan bruge for at producere hensigtsmæssige ytringer. Fagets hovedaktiviteter er tilegnelse af retorisk teori og tankegang, arbejde med retorisk praksis og studium af autentiske mundtlige og skriftlige ytringer.”

Retorik på C-niveau bygger på retorikkens identitet: Faget beskæftiger sig med, hvordan eleverne kan arbejde med sproget, så det kan overbevise og bringe forståelse mellem mennesker dvs. at få eleverne til at tænke retorisk.

Som retoriker står man på tre ben: Man kan ytre sig passende i forhold til givne unikke kommunikationssituationer, man er i stand til at vurdere ytringer, og man kan lære andre, hvordan de kan forbedre deres retoriske formåen. Det er i denne tredelte tilgang til faget, at eleverne vil kunne tage en identitet på sig som mennesker, der kan ændre noget med deres sprog såvel som analysere andres ytringer. I arbejdet med ytringer – egne og andres – bruges retorikkens begreber og arbejdsmetoder. Det passende og hensigtsmæssige i de enkelte ytringer vurderes altid i forhold til den enkelte kommunikationssituation, om formålet med ytringen opnås og om ytringen er etisk i orden. Det normative sigte i retorikfaget er således tilstede på flere niveauer.

1.2 Formål

”Retorik C er et dannelsesfag. Gennem kundskab, viden og bevidsthed om sprogets funktioner og situationsbestemthed erhverver eleverne kompetence i retorisk praksis. Faget har fokus på retorisk medborgerskab forstået som elevens evne til at deltage kritisk, kvalificeret og aktivt i et demokratisk samfund og bidrage til udvikling og forandringer såvel nationalt som globalt.

Retorik C er et studieforberedende fag. Ved at arbejde med retorikfagets metoder opnår eleverne bevidsthed om den akademiske arbejdsproces og får erfaring med forskellige arbejdsformer på såvel det særfaglige som det tværfaglige niveau. Derved styrkes deres muligheder for at arbejde selvstændigt, for at samarbejde, for at opsøge viden og dermed for at gennemføre en videregående uddannelse.”

Retorik som dannelsesfag kommer til udtryk i fagets fokus på det retoriske medborgerskab, dvs. eleverne som medborgere, der har en mulighed for at forandre samfundet ved at bruge deres ytringsfrihed. Som retorisk medborger kan man dele viden på sociale medier, tage ordet på et møde, skrive en kronik, skrive et par linjer i et kommentarspor el.lign. Alt sammen for at deltage kritisk, kvalificeret og aktivt i et demokratisk samfund.

Retorik er på samme tid et studieforberedende fag. Eleverne skal lære at bruge retorik aktivt i deres arbejde med at skrive opgaver, læse faglige tekster, få ideer til et fokus i en opgave m.v. I faget afprøver eleverne forskellige arbejdsmetoder, som også kan overføres til andre fag, og dermed få en bedre arbejdsproces og bevidsthed om faglig argumentation el.lign.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

“Eleverne skal kunne producere og vurdere mundtlige og skriftlige argumenterende og formidlende ytringer, der er udformet retorisk hensigtsmæssigt og sprogligt kvalitetsbevidst i forhold til deres genre og kommunikationssituation, og de skal kunne anlægge en retorisk betragtning på autentiske argumenterende og formidlende ytringer. Herunder skal de kunne:

- bruge grundlæggende retoriske begreber om produktion, reception og analyse af autentiske ytringer
- argumentere for et standpunkt på en måde, der er egnet til at overbevise
- formidle faglig viden på en måde, der er egnet til at interessere og oplyse
- foretage retorisk kritik, dvs. analysere og vurdere kvaliteten og effekten af autentiske ytringer
- give konstruktive ændringsforslag til autentiske ytringer
- demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder
- forstå de funktioner og den indflydelse, som ytringer kan have i relation til demokratiet og udøvelse af demokratisk medborgerskab.”

De faglige mål for Retorik C indeholder flere delelementer: eleverne skal lære retorisk teori, som skal kunne anvendes i analyse og produktion, de skal kunne analysere og vurdere egne og andres ytringer samt modtagelsen af disse, og de skal kunne producere egne ytringer med brug af retorisk teori og metode.

2.1.1 Ytringer i undervisningen

Elevernes egne ytringer skal være af både mundtlig og skriftlig art. Det samme gælder for ytringer, der er genstand for analyse. I undervisningen fokuseres der på ytringer af argumenterende og formidlende art både når det gælder analysearbejdet og elevens egenproducerede. De fire krav – mundtlige, skriftlige, argumenterende og formidlende – kan kombineres på kryds og tværs. Fx kan man lade eleverne producere en forsvarstale, som er både argumenterende og en mundtlig ytring. På samme måde kan man analysere og vurdere argumenterende taler.

Helt centralt er, at alle ytringerne som indgår i undervisningen – både de analyserede og elevernes egne – er “udformet retorisk hensigtsmæssigt og sprogligt kvalitetsbevidst i forhold til deres genre og kommunikationssituation.” Det vil altså sige, at der skal arbejdes med ytringer, der har en vis standard. De skal være retorisk hensigtsmæssige, de skal sprogligt være udformet med øje for kvalitet, herunder funktion, genre og stil, og de skal passe til den givne genre, kommunikationssituation og ikke mindst formål.

Eleverne skal desuden kunne læse, skrive, analysere og vurdere egne og andres ytringer med anvendelse af retorisk teori og metode. De skal altså kunne inddrage deres viden om retorikkens identitet, teori og praksis, når de møder andres ytringer og selv producerer.

2.1.2 Oversatte og ikke-dansksprogede ytringer

I retorik C arbejdes der med dansksprogede ytringer samt ytringer, der så vidt muligt ikke er oversat fra andre sprog fx engelsk. Baggrunden for at der meget sjældent arbejdes med oversatte ytringer, er flere. Først og fremmest er det ofte sværere for eleverne at sætte sig ind i kommunikationssituationen, hvis ytringen er oversat fra engelsk. For det andet kan elocutioanalysen være problematisk ved oversatte

tekster. For det tredje er der et uhyre stort udvalg af gode dansksprogede ytringer, der er egnet både til den daglige undervisning og til den mundtlige prøve.

2.1.3 Retorisk uhensigtsmæssige eller dårlige ytringer

Hvis man vælger at arbejde med ytringer, der er retorisk uhensigtsmæssige og/eller er sprogligt dårlige/upassende, skal der være et klart formål. Det samme gælder, hvis man inddrager ytringer, som fx ikke passer hensigtsmæssigt til deres kommunikationssituation. Det kan i nogle henseender være brugbart at inddrage mindre vellykkede eller mislykkede ytringer for tydeligere at belyse retoriske aspekter.

2.1.4 Fiktive ytringer

Med udgangspunkt i fagets identitet og fokus på argumenterende og formidlende ytringer, arbejdes der i retorik C med autentiske ytringer. Ytringerne skal altså som udgangspunkt være forekommet i virkeligheden, og de skal være ikke-fiktive. Hvis der inddrages fiktive ytringer, kan det være i forbindelse med imitatio og kreative øvelser, herunder oplæsning, hvor det i nogle tilfælde kan give mening at inddrage eksempler fra fiktionen.

- "bruge grundlæggende retoriske begreber om produktion, reception og analyse af autentiske ytringer"

Eleverne skal kunne anvende begreber om andres og egen produktion, reception – altså modtagelse – og kunne analysere andres og egne ytringer. Helt centralt er det, at ytringerne er autentiske. Der kan i den forbindelse opstå etos-udfordringer, men man skal tilstræbe at lade eleverne producere ytringer ud fra egen etos (høj eller lav), således at det autentiske vægtes højt. De grundlæggende begreber i denne sammenhæng er fx forarbejdningsfaserne, kommunikationsmodeller, situationslære (fx Lloyd Bitzer), stil, appelformer, genre, funktion og argumentation.

- "argumentere for et standpunkt på en måde, der er egnet til at overbevise"
- formidle faglig viden på en måde, der er egnet til at interessere og oplyse"

Eleverne skal lære grundlæggende retorisk argumentationsteori. Det kan fx være Stephen Toulmins argumentmodel, som kan anvendes på både globalt plan (hvad er ytringens overordnede argument?) og lokalt plan (hvad er argumentet på sætningsniveau?).

Samtidig skal eleverne lære selv at opbygge deres argumentation, hvor der tages hensyn til formål, modtager og situation, så de kan få tilslutning til deres holdning og overbevise modtageren. Det er samtidig vigtigt at lære eleverne, at måden der kan overbevise på afhænger af fx formål, modtager, situation og afsender. Er eleven fx den rette afsender? Har man etos (nok) til at overbevise de givne modtagere i den givne situation? Eller kan den underbygges på andre måder.

Derudover skal eleverne lære at formidle faglig viden ud fra teori om genre, funktion og stil. Her er det oplagt at inddrage teori om formidling af faglig viden, som eleverne også vil kunne drage nytte af i andre sammenhænge, særligt i andre fag.

- "foretage retorisk kritik, dvs. analysere og vurdere kvaliteten og effekten af autentiske ytringer"
- give konstruktive ændringsforslag til autentiske ytringer"

Eleverne skal lære at foretage retorisk kritik af andres autentiske ytringer. De skal altså kunne analysere en ytring ud fra relevant teori og derefter vurdere kvaliteten og effekten. Vurderingen er essentiel for faget, og det er altid ud fra ytringens formål og situation, at ytringen vurderes. Derfor er det afgørende også at redegøre for og beskrive kommunikationssituationen i forbindelse med analysen.

2.1.5 Retorisk kritik

Overordnet skal en retorisk kritik bestå af følgende:

- Beskrivelse og analyse af ytringens kommunikationssituation
- Analyse af dele af ytringen med relevant teori
- Vurdering af ytringens hensigtsmæssighed ud fra kommunikationssituation og analyse.

For at kunne foretage en ordentlig retorisk kritik er det afgørende, at eleven har kendskab til situationens forskellige dele: omstændigheder (historisk kontekst), afsender, modtager, sprog, emne og ikke mindst formålet.

Desuden er det vigtigt, at man lærer eleverne, at de under en retorisk kritik skal holde sig selv uden for vurderingen, da det sjældent er dem, der er de intenderede modtagere.

Eleverne skal både kunne give ændringsforslag til andres ytringer og selv modtage kritik af egne ytringer. Kritikken kan være kriteriebaseret ud fra forskellige parametre (fx teori) alt efter, hvad der har været fokus på i undervisningen, eller hvad eleverne selv ønsker, der skal fokuseres på. Det er vigtigt, at kritikken af den enkelte ytring er konkret og konstruktiv. Der fokuseres på konkrete steder ytringen, som kan ændres og forbedres, ligesom gode elementer i ytringen fremhæves. Herefter arbejdes der med konkrete ændrings- og forbedringsforslag af ytringen.

2.1.6 Fagets identitet og metode

- "demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder
- forstå de funktioner og den indflydelse, som ytringer kan have i relation til demokratiet og udøvelse af demokratisk medborgerskab."

Eleven skal gennem undervisningen blive bevidst om og kunne reflektere over fagets identitet og metode dvs. hvad vi arbejder med i faget, hvordan vi gør det og hvorfor vi gør det. Dette gøres løbende i undervisningen, således at eleverne oplever retorikfaget som sammenhængende, hvor det praktiske og analytiske arbejde understøtter hinanden.

Metodisk har retorik to sider: den analytiske og den produktive side. Den overordnede metode i retorikfagets analytiske del er den hermeneutiske metode. Det betyder, at faget grundlæggende er et tekstlæsningsfag, der fokuserer på teksters udsagn og evt. argumentation gennem analyse. Derudover kommer det normative aspekt i form af en vurdering af ytringens hensigtsmæssighed, som også er en central del af fagets metode. I elevernes refleksion over metode vil det være hensigtsmæssigt, at de i analytisk arbejde begrundes, hvilken del af den retoriske teori, de i deres retoriske kritik har haft fokus på. I fagets praktiske del arbejder faget særligt med forarbejdningsfaserne og den retoriske kritik. I produktivt arbejde vil det derfor være hensigtsmæssigt, at eleverne kan reflektere fagligt over udvalgte dele af deres retoriske proces samt vurdere hensigtsmæssigheden af deres egen ytring.

En vigtig del af faget er, at eleverne lærer om sprogets funktioner i et demokratisk samfund og på samfundsniveau. De skal lære, hvordan man med sproget kan få indflydelse i vores demokratiske samfund og desuden lære om demokratisk medborgerskab. Eleverne kan blandt andet arbejde med at ytre sig offentligt – både mundtligt og skriftligt, argumenterende og formidlende, på internettet og offline. Fx kan man arbejde med at kommentere på andres opslag på Facebook eller i avisartikler, afholde en debat på skolen eller engagere sig i lokalsamfundet. På den måde bevidstgøres eleverne om, at retorik er at handle med sproget i virkeligheden.

2.2 Kernestof

"Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet er autentiske, ikke-fiktive, mundtlige og skriftlige ytringer med argumenterende eller formidlende funktion.

I arbejdet med ytringer fokuseres der på:

- kommunikationssituationens dele, herunder afsender, modtager og kontekst
- funktion, genre og hensigtsmæssighed
- retorisk argumentation
- retorikkens appelformer: logos, etos og patos
- retorikkens forarbejdningsfaser: inventio, dispositio, elocutio, memoria og actio
- principper for rationel planlægning og arbejdsproces i udarbejdningen af mundtlige og skriftlige ytringer

- principper for konstruktiv kritik.”

Fagets kernestof er tæt forbundet med de faglige mål. Kernestoffet består af autentiske ytringer. Det vil sige ytringer, der er blevet trykt eller fremført i virkeligheden, og som er ikke-fiktive. Der fokuseres på ytringer af argumenterende og formidlende art. Det gælder både for de analyserede ytringer og de producerede. De fire krav – mundtlige, skriftlige, argumenterende og formidlende – kan kombineres på kryds og tværs.

- “kommunikationssituationens dele, herunder afsender, modtager og kontekst
- funktion, genre og hensigtsmæssighed”

I retorikundervisningen er ytringens kommunikationssituation central. Det er altid med kommunikationssituationen for øje, at der planlægges ytringer, og at andres ytringer analyseres og vurderes. Kommunikationssituationen består af flere elementer, herunder afsender, modtager og kontekst. Afsenderen karakteriseres ud fra forskellige sociodemografiske informationer (fx køn, alder, religion, nationalitet, politisk holdning, uddannelsesniveau etc.) og ligeledes gør modtageren. Dette gælder både i analysearbejdet og i arbejdet med produktionen af egne ytringer. Desuden kan man stille spørgsmål til, hvorfor der kommunikeres, fælles værdier, målgruppe, viden om og holdninger til emnet og magtforhold.

Ytringens kontekst er det samme som ytringens omstændigheder: Tid, sted, rum, kanal, program, medie, stemning eller atmosfære. Altså fysiske og psykiske omstændigheder, som kan have indflydelse på kommunikationen, og som derfor skal beskrives.

Når kommunikationssituationen analyseres, er det med et teoretisk udgangspunkt. Formålet er at gøre eleverne i stand til at analysere og vurdere andre ytringers hensigtsmæssighed, og producere egne hensigtsmæssige ytringer. Det teoretiske udgangspunkt kan fx være det retoriske pentagram eller andre kommunikationsmodeller. Andre oplagte muligheder er Lloyd Bitzers teori om den retoriske situation eller kairos-begrebet. Under alle omstændigheder er det vigtigt, at fokus er på det analytiske, således at det sikres, at eleven ikke blot redegør for de nævnte teorier eller kommunikationssituationen, men kan anvende dem til at sige noget relevant om den konkrete ytring gennem en analyse.

I arbejdet med sprogets funktioner kan man tage udgangspunkt i retorikkens tre, klassiske hovedfunktioner: docere, movere og delectare. I retorik C arbejdes der primært med docere og movere. Derudover kan man fx inddrage Roman Jakobsons sprogfunktioner (emotiv, konativ, referentiell, fatisk, metasproglig, poetisk funktion), som knytter sig til bestemte tekstgenrer eller Aristoteles’ tre klassiske genrer: den politiske tale, den juridiske tale og lejlighedstalen.

- “retorisk argumentation
- retorikkens appelformer: logos, etos og patos”

I løbet af retorikundervisningen skal eleverne lære grundlæggende argumentationsteori. Det er vigtigt at skelne mellem *demonstratio*, som er videnskabelig bevisførelse og *argumentatio*, som er retorisk argumentation, som er situationsbestemt og hvor man søger tilslutning. Retorik C beskæftiger sig med sidstnævnte.

I arbejdet med retorisk argumentation kan Stephen Toulmins argumentmodel (både faste og frie elementer) anvendes på globalt plan (hvad er ytringens overordnede argument, eller hvad søger afsenderen tilslutning tilt?) og på lokalt plan (hvad argumenteres der for på sætningsniveau?). I denne sammenhæng kan man med fordel tale om god og dårlig argumentation og på den måde (in)direkte tale om fagets identitet som et normativt fag, fordi faget tager stilling til kvalitet af argumentation samt understikker normer for god argumentation.

Det er vigtigt, at undervisningen i appelformer uddyber og nuancerer begreberne. Eleverne kender ofte begreberne i forvejen fra fx danskundervisningen, men her er der god mulighed for at vise, hvordan retorik C arbejder mere grundigt og praktisk. Logos- og patosappellen kan både beskrives på form- og indholdssiden. Det er oplagt at se på, hvordan etosappellen er en dynamisk størrelse fx med James McCroskeys teori. Desuden er det hensigtsmæssigt, at dyder – både klassiske og moderne – inddrages i analysen af etos. I denne sammenhæng kan man fx arbejde med, hvordan appelformerne er internt forbundne, således at en god og fornuftig logosappel fx kan være med til at opbygge og forstærke afsenderens etos.

- “retorikkens forarbejdningsfaser: inventio, dispositio, elocutio, memoria og actio”

I retorikfaget anvendes de klassiske fem forarbejdningsfaser i arbejdet med ytringer. Til mundtlige ytringer anvendes alle fem faser. Til skriftlige ytringer anvendes kun inventio, dispositio og elocutio. Forarbejdningsfaserne er en måde at strukturere sin arbejdsproces på. Man kan starte i inventio og arbejde sig frem gennem faserne. Man kan også starte i dispositio, hvis man har fokus på ytringens komposition, eller eleverne har brug for at kende ytringens kompositions dele for at kunne komme i gang med at finde stof. I øvrigt kan man hoppe frem og tilbage i faserne. Fx kan man i memoria opdage, at der er noget sprogligt, der ikke fungerer, og man går så tilbage til elocutio og forbedrer det.

Forarbejdningsfaserne kan bruges i produktionen af egne ytringer – både mundtlige og skriftlige, argumenterende og formidlende – men også i analyse og vurdering af andres ytringer. I analysen kan man eventuelt fokusere på en af faserne. Arbejdet med retorikkens forarbejdningsfaser er med til at bevidstgøre eleverne om fagets identitet og metode.

- “principper for rationel planlægning og arbejdsproces i udarbejdningen af mundtlige og skriftlige ytringer
- principper for konstruktiv kritik.”

Eleverne skal introduceres for forskellige måder at producere ytringer på med fokus på arbejdsprocessen, så de lærer forskellige arbejdsformer at kende og dermed finder ud af, hvilken der er deres foretrukne. På den måde bliver de i stand til at kunne planlægge deres arbejde med ytringer på en fornuftig måde, der både tager højde for specifikke krav, kvalitet og deadlines.

Arbejdsprocessen består af forskellige faser. De fem forarbejdningsfaser er udgangspunktet i Retorik C. Det særlige for arbejdsprocessen i Retorik C er, at man altid planlægger sin ytring med formål og kommunikationssituation for øje. Man kan også inddrage andres fags arbejdsprocesser, hvis det giver mening fx i tværfaglige projekter.

Eleverne kan stilles opgaver med forskelligt omfang, der har enten korte eller lange deadlines, så de lærer at disponere deres tid og arbejde. Store dele af arbejdsprocessen bør ligge i undervisningen. Både i og efter arbejdsprocessen kan man lade eleverne give hinanden konstruktiv kritik. Eleverne kan også modtage konstruktiv kritik af læreren i og efter arbejdsprocessen. Læreren kan opstille principper for, hvordan kritikken kan gives og modtages fx at den er konstruktiv, så eleven kan forbedre sig.

2.3 Supplerende stof

“Eleverne vil ikke være i stand til at opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet, blandt andet i samspil med andre fag.”

Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet. I faglige samspil kan man arbejde med retorisk kritik på andre fags ytringer fx tekster eller kilder. I undervisningen kan man, når man øver actio, fx læse fiktive tekster op.

2.4 Omfang

”Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 100-200 sider.”

Det forventede omfang af fagligt stof er ikke opgivet i normalsider. Det betegner omfanget af det faglige stof under hensyntagen til, hvordan der er arbejdet med stoffet. Således kan der arbejdes lige grundigt med et billede som med en tale, og derfor kan de to ytringer, trods forskel i længde og format, i omfang fylde det samme. Samme hensyn skal tages til digitale medier m.v.

Omfanget af fagligt stof anføres i beskrivelsen af den gennemførte undervisning (undervisningsbeskrivelsen), der færdigredigeres ved afslutningen af undervisningen i det enkelte fag. Omfanget angives normalt med en sådan detaljeringsgrad, så det af undervisningsbeskrivelsen fremgår, hvorledes det faglige stof har været vægtet i undervisningsforløbet. Dette kan fx ske ved at angive et skønsmæssigt sidetal eller en procentvis fordeling af stoffet.

2.5 Undervisningsbeskrivelsen

Undervisningsbeskrivelsen dokumenterer, at undervisningen har været tilrettelagt i overensstemmelse med læreplanen. Undervisningsbeskrivelsens hovedformål er at sikre, at eleverne har den nødvendige information vedr. eksamen, og at censor kan forberede sig til at varetage sit hverv som censor. Med henblik herpå udfyldes en undervisningsbeskrivelse, hvis hovedformål er at beskrive de temaer, som det samlede undervisningsforløb har været organiseret i. Der er ikke centralt fastlagte formkrav til undervisningsbeskrivelser. Det er således muligt at anvende de forskellige studieadministrative systemer til at udfærdige undervisningsbeskrivelser, eller der kan anvendes lokalt udformede skabeloner. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har udarbejdet en vejledende [skabelon](#), som evt. kan anvendes.

En undervisningsbeskrivelse skal indeholde:

1. En samlet oversigt over de gennemgåede forløb i faget.
2. Et kort resumé af forløbets indhold og fokus, herunder hvilke centrale problemstillinger, der har været arbejdet med.
3. Angivelse af, hvilke faglige mål og hvilket kernestof i henhold til læreplanen der har været centrale i forløbet.
4. Det gennemgåede materiale fordelt på kernestof og supplerende stof, herunder omfang.
5. Undervisningens tilrettelæggelse i henhold til læreplanens krav om arbejdsformer.

Det er vigtigt, at det indholdsmæssige og tematiske fokus for hvert forløb beskrives fyldestgørende, herunder perspektiveringens temaer. Emnets titel og anvendte tekster kan ikke gøre det ud for en sådan beskrivelse. Beskrivelsen kan med fordel være kort, men skal kunne sætte en udenforstående ind i det overordnede indholdsmæssige og tematiske fokus i de enkelte forløb.

Omfanget af fagligt stof anføres i beskrivelsen af den gennemførte undervisning (undervisningsbeskrivelsen), der færdigredigeres ved afslutningen af undervisningen i det enkelte fag. Omfanget angives normalt med en sådan detaljeringsgrad, så det af undervisningsbeskrivelsen fremgår, hvorledes det faglige stof har været vægtet i undervisningsforløbet. Dette kan fx ske ved at angive et skønsmæssigt sidetal eller en procentvis fordeling af stoffet.

Vejledningen til undervisningsbeskrivelser kan findes [her](#).

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

”Undervisningen er et kontinuerligt samspil mellem, at eleverne studerer autentiske eksempler på mundtlige og skriftlige ytringer, at de studerer retorisk teori, og at de selv kommunikerer i forskellige situationer og får konstruktiv kritik. I undervisningen lærer eleverne at imitere god retorisk praksis. Undervisningen lader i vid udstrækning indføring i retorisk teori og tankegang bygge på retoriske øvelser og på elevernes praktiske erfaringer.

Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes forskellige forudsætninger ved at være differentieret, både med hensyn til typer af praktiske øvelser og med hensyn til mål med de enkelte praktiske øvelser. Den vægter fagets praktiske og teoretiske sider ligeligt og integrerer fagets mundtlige og skriftlige sider og vægter dem ligeligt.

Undervisningen fokuserer i arbejdet med konstruktiv kritik på de kvaliteter og muligheder for forbedring, der ligger i elevernes foreløbige og færdige ytringer.

Undervisningen skal give elevernes en bevidsthed om forskellige traditioner for erkendelse og viden som forberedelse på at foretage et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.”

Retorikkens didaktik følger stort set den klassiske progression, hvor elevens naturlige evne til at kommunikere er udgangspunktet for undervisningen. Eleverne skal derfor fra undervisningens begyndelse trænes i at tale til en gruppe modtagere og til at skrive mindre tekster. Fra undervisningens begyndelse trænes også den konstruktive kritik, som vil være baseret på kriterier. Kriterierne er i begyndelsen baseret på sund fornuft, men vil efterhånden som eleverne lærer retorikkens teori, metoder og begreber blive mere og mere teoretisk baserede. I kritikken, som eleverne altså både skal lære at give og at modtage, lærer de således også at analysere og vurdere ytringer.

I arbejdet med skriveprocessen og den skriftlige formidling skal eleverne trænes i processens enkelte dele og gerne skrive mindre tekster, fx beskrivelser. I dette arbejde er det oplagt at bruge imitatio, altså at læse gode eksempler og bruge elementer til at efterligne.

Retorik C beskæftiger sig i kernestoffet med autentiske ytringer, der er formidlende eller argumenterende. Skriftligt arbejde, fx beskrivelser, læserbreve og foldere er lige så vigtige, som de mundtlige ytringer, fx argumenterende taler og formidlende oplæg.

Som en del af den praktiske delprøve skal eleven med udgangspunkt i en af sine egne ytringer kunne bruge retorikkens begreber og metoder til at planlægge en ny ytring. Derfor er det vigtigt, at eleverne undervejs i undervisningen øver sig i at reflektere over egne ytringer både mundtligt og skriftligt med udgangspunkt i konkret teori og metode. De kan fx reflektere over arbejdet med egen etos, øvelsen af actio, indsamling af argumenter m.m.

3.1.1 Fordybelsestid

Faget er ikke på forhånd tildelt fordybelsestid. Fordi eleverne lærer at give og modtage kriteriebaseret kritik fra undervisningens begyndelse, vil lærerens kritik af elevernes ytringer kun fylde en mindre del af undervisningen. Det er dog oplagt at faget tildes fordybelsestid fra skolens side, således at der afsættes tid til fx arbejdet med elevernes portfolio.

3.2 Arbejdsformer

”Centralt i retorikundervisningen står arbejdet med elevernes mundtlige og skriftlige ytringer efterfulgt af konstruktiv kritik. Som en del af arbejdet med elevens ytringer anvendes idégenereringsværktøjer.

I løbet af undervisningen reflekterer eleverne over mindst én egenproduceret mundtlig eller skriftlig ytring anvendt i undervisningen eller i andre sammenhænge. Refleksionen kan være mundtlig eller skriftlig og skal indeholde en beskrivelse af kommunikationssituation, planlægning, arbejdsproces og modtagernes reception af ytringen.

Det mundtlige og skriftlige arbejde planlægges, så der er progression og sammenhæng med mundtligt og skriftligt arbejde i de øvrige fag. Elevernes erfaring med at udtrykke sig i andre fag inddrages i undervisningen, og eleverne skal gøres bevidste om, at de genrer, de skal udtrykke sig i, er autentiske på samme måde som de ytringer, de møder i andre fag. Hovedparten af ytringerne skal produceres i undervisningstiden.

Under lærerens vejledning samler den enkelte elev sine producerede ytringer i en undervisningsportfolio, som indeholder: udkast og manuskripter til mundtlige og skriftlige ytringer, skriftlige kritikker, mindst én refleksion over egenproduceret ytring samt besvarelser af teoretiske og praktiske opgaver, som har været stillet i undervisningen. Undervisningsportfolioen indgår i den løbende evaluering af elevens standpunkt.

Prøveportfolio

Inden undervisningens afslutning afleverer eleven en prøveportfolio, som består af tre afrundede ytringer samt en tilhørende kort beskrivelse af hver enkelt ytrings kommunikationssituation. De tre ytringer udvælges i samarbejde med læreren. Ytringerne i prøveportfolioen skal dække det mundtlige, det skriftlige, det formidlende og det argumenterende.”

Undervisningen i retorik C er inddelt i forløb med fokus på fx teorier, metoder. Det kan være forløb om argumentation, om forarbejdningsfaserne, om kommunikationssituationer osv. Der kan også tale om enkelte tematiske forløb, fx om humor eller om krig.

Det er oplagt, at undervisningen veksler mellem at eleverne ytrer sig, modtager og giver kritik med udgangspunkt i grundlæggende teori. I arbejdet med teorien er det hensigtsmæssigt både at arbejde deduktivt med lærergennemgang og induktivt, så eleverne selv oplever, at de retoriske begreber er forbundne med praksis. Elevernes ytringer kan både være skriveøvelser i klassen, små oplæg efter en walk ’n’ talk med en makker og længere ytringer. Ved de længere taler og tekster vil undervisningen strække sig over flere moduler og være baseret på arbejdsprocessen med workshops og løbende kritik m.v. Det er hensigtsmæssigt, at eleverne i alle forløb producerer mindst én ytring til deres undervisningsportfolio. Nogle ytringer skal være afrundede fx forsvarstaler, formidlende artikler og debatindlæg, og nogle kan være mere ufærdige eller udkast, fx begyndelser, slutninger, argumenter som prosa eller beskrivelser.

3.2.1 Undervisningsportfolio

Elevernes ytringer samles i en undervisningsportfolio, som ved undervisningens afslutning indeholder mange forskellige typer af formidlende og argumenterende ytringer. Nogle af ytringerne skal eleverne have reflekteret over dvs.: De skal mundtligt eller skriftligt formulere, hvordan de har arbejdet praktisk med ytringen. De kan inddrage forarbejdningsfaserne, arbejdet med egen etos, øvelsen af actio, indsamling af argumenter m.m. Refleksionen over egen praksis skal også kobles til den praktiske delprøve, hvor eleven med udgangspunkt i en af sine ytringer, skal kunne bruge retorikkens begreber og metoder til at planlægge en ytring.

3.2.2 Prøveportfolio

Inden undervisningens afslutning skal eleven under lærerens vejledning udvælge tre af sine afrundede ytringer fra undervisningsportfolioen, som skal i elevens prøveportfolio. De tre ytringer skal dække det mundtlige, det skriftlige, det formidlende og det argumenterende, fx et debatindlæg (argumenterende og skriftligt), en forsvarstale (argumenterende og mundtlig) og et fagligt oplæg (formidlende og

mundtligt). En ytring er afrundet, når den kan læses som en helhed, men der er ikke krav til, at den skal være færdig og helt gennemarbejdet. En ytring i prøveportfolien kan ikke være en tekst skrevet i et andet fag eller af en anden person end eleven. Alle ytringer skal have en kort beskrivelse af kommunikationssituationen, fx at debatindlægget er tiltænkt BT, eller at forsvarstalen er holdt for 20 retoriklever om formiddagen på en tirsdag. Udvælgelsen kan ske ved, at læreren på baggrund af et kort oplæg om kriterierne for udvælgelsen tager en kort samtale med den enkelte elev, hvor de drøfter, hvilke ytringer der kunne være hensigtsmæssige at udvælge. Det kan også planlægges som et gruppearbejde, hvor læreren taler med de enkelte elever i hver gruppe.

Inden undervisningens afslutning vælger eleven og læreren i samarbejde, hvilken ytring fra elevens prøveportfolio, der skal danne grundlag for den praktiske delprøve. Det er ikke hensigten at finde den bedste ytring (eller den dårligste), men en ytring, der har nogle kvaliteter, som gør den egnet til at kunne sættes ind i en ny kommunikationssituation.

3.3 It

“Retorik C bidrager til elevernes digitale dannelse ved i den daglige undervisning at arbejde med digitale ytringer, elevernes etos og internettet som digitalt fællesskab. Det receptive og produktive arbejde med ytringer i digitale fællesskaber lærer eleverne at forholde sig kritisk-analytisk, ansvarligt og reflekteret til de digitale medier og deres anvendelsesmuligheder. I arbejdet med internettets forskellige funktioner og kommunikationssituationer lærer eleverne at udvikle deres etos.”

Arbejdet med elevernes digitale dannelse har et almindende og studieforbereende formål og omfatter både reception og produktion af ytringer. Elevernes retoriske evne kan trænes i arbejdet med internettet som vidensressource, og som rum for offentlig debat i et demokratisk og globalt orienteret samfund.

Elevernes digitale dannelse skal fremme deres muligheder for at deltage som medborgere i samfundet og forstå vigtigheden af at være bevidste og reflekterede deltagere i digitale fællesskaber. I arbejdet med den digitale dannelse er det oplagt at inddrage elevernes bevidsthed om deres etos, fordi denne appelform jo netop strækker sig ud over den enkelte kommunikationssituation. Arbejdet med tilliden mellem afsender og modtager kan således påvirkes af de digitale spor, eleverne sætter. Dannelsen og bevidstheden om den enkeltes retoriske strategi eller mangel på samme kan i undervisningen fx tages som et debattemne om brugen af sociale medier, en undersøgelse af kommentarspor eller en analyse af en blog.

I undervisningen tilstræbes en tilpas vekselvirkning mellem det analoge og det digitale. It og digitale medier og værktøjer, herunder kunstig intelligens, benyttes, hvor det skønnes hensigtsmæssigt ift. elevernes læringsproces og digitale dannelse. I anvendelsen af it styrkes elevernes evne til at søge, udvælge og formidle relevant fagligt materiale samt til at forholde sig kritisk til de muligheder og begrænsninger, som digitale værktøjer og produkter frembragt ved hjælp heraf giver.

3.4 Samspil med andre fag

“Retorik C er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i fagligt samspil i overensstemmelse med de regler, der gælder for disse forløb. Sammenhængen til andre fag kan etableres på et indholdsmæssigt så vel som på et formmæssigt plan. Dele af kernestof og supplerende stof vælges og behandles, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen eller fagpakken. I undervisningen inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag. Retorik C styrker elevernes formidlingskompetencer og metodebevidsthed, udvikler elevernes kritisk analytiske sans og demokratiske bevidsthed, og styrker derfor andre fags arbejde med elevernes almene dannelse.”

Retorik C kan i faglige samspil både indgå i et samarbejde på et indholdsmæssigt og på et formmæssigt plan. Indholdsmæssigt kan der være tale om samarbejde med andre fag om et særligt emne fx politisk retorik, medborgerskab el.lign. Formmæssigt kan der være tale om et samarbejde, hvor eleverne anvender deres viden om retorisk praksis til at udarbejde et fagligt oplæg i et andet fag. I undervisningen inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag. Retorik C kan indgå i tværfaglige opgaver og projekter inden for de rammer, som er fastsat i de pågældende læreplaner fx Studieretningsprojektet.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

“Evaluering gennemføres undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og elev viden om elevens faglige udvikling og videre fokus. De enkelte forløb evalueres for eksempel ved, at eleverne:

- fremlægger mundtlige ytringer
- fremlægger skriftlige ytringer
- giver konstruktiv kritik
- modtager konstruktiv kritik
- organiserer deres mundtlige og skriftlige produktioner i hver deres undervisningsportfolio.”

Den primære evalueringsform i retorik C er konstruktiv kritik. Den gives og modtages løbende på både udkast og afrundede ytringer og er altså formativ. Der er som udgangspunkt ikke tilknyttet fordybelsestid til faget, så evaluering skal ske i forbindelse med undervisningen.

Evalueringen kan gennemføres på forskellige måder: oftest fra elev til elev, men også fra lærer til elev. Det er hensigtsmæssigt, at evalueringen sker i forbindelse med fremlæggelse af en mundtlig eller skriftlig ytring. Det kan både ske i skriveprocessen eller efterfølgende og evalueringen kan både være mundtlig og skriftlig.

Det er vigtigt, at eleverne lærer at give og modtage konstruktiv kritik – både elev til elev og fra læreren til eleverne. Det viser eleverne, at de kan lære af hinanden, og at de hele tiden kan forbedre deres ytringer. Arbejdet med kritik er også træning i retorisk analyse og vurdering.

Elevens ytringer – både udkast og afrundede – samles i en undervisningsportfolio, som læreren kan have adgang til for at kunne evaluere elevens faglige udvikling og formulere et videre fokus for eleven. Undervisningsportfolioen er også med til at understøtte elevens bevidsthed om egen faglige udvikling.

4.2 Prøveform

“Der afholdes en individuel, mundtlig prøve med forberedelsestid. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Prøvematerialet består af én ytring fra elevens prøveportfolio udvalgt i samarbejde mellem eleven og læreren inden undervisningens afslutning samt en opgave, der består af en ukendt mundtlig eller skriftlig autentisk ytring ledsaget af en kort beskrivelse af ytringens kommunikationssituation. Det ukendte materiale har et omfang på højst to normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fire minutters afspillet tekst.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor forud for prøvens afholdelse, herunder elevens prøveportfolio. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de relevante faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Ved prøvens begyndelse trækker eksaminanden til den teoretiske del af prøven en opgave, som består af en ukendt ytring, og får til den praktiske del af prøven udleveret den valgte ytring samt en beskrivelse af en ny kommunikationssituation udformet af læreren.

Prøven består af to dele:

1) En teoretisk del, hvor der stilles spørgsmål til en ukendt mundtlig eller skriftlig autentisk ytring, som er parallel til ytringer, som eksaminanden har beskæftiget sig med i undervisningen. Eksaminanden skal tage stilling til højst tre retoriske aspekter af ytringen. På grundlag af eksaminandens mundtlige oplæg på ca. fem minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om den trukne ytring.

2) En praktisk del, hvor eksaminanden skal redegøre for og begrunde sine retoriske overvejelser ved en bearbejdning af den valgte ytring fra eksaminandens prøveportfolio, så den passer til den nye kommunikationssituation formuleret af eksaminator. Den nye kommunikationssituation skal være af argumenterende eller formidlende art. Eksaminanden skal ikke udforme en hel ytring, men formulere en begyndelse. På grundlag af eksaminandens begrundelse for sine retoriske overvejelser ved bearbejdningen på ca. fem minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om bearbejdningen.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem den teoretiske og den praktiske prøve.”

4.2.1 Den teoretiske delprøve

Den teoretiske delprøve er en prøve i retorisk analyse og vurdering. Eksaminanden trækker en ukendt mundtlig eller skriftlig autentisk ytring af et omfang på højst 2 normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fire minutters afspillet tekst og med en realkommentar om ytringens kommunikationssituation. Realkommentaren indeholder kortfattede oplysninger om afsender, modtager, og evt. baggrunden for talens emne, samt evt. forklaringer på vanskelige ord eller passager, som kræver særligt forhåndskendskab.

Eksaminanden skal på baggrund af ét spørgsmål tage stilling til et til tre retoriske aspekter af ytringen. Spørgsmålet til ytringen drejer sig om det, der er mest oplagt for genren.

De ukendte ytringer skal være parallelle til ytringer, som eleverne har beskæftiget sig med i undervisningen. Opgavernes indhold afspejler vægtningen af kernestoffet i undervisningen, således at der stilles spørgsmål i genrer, der er parallelle til de genrer, der er blevet gennemgået i undervisningen.

Ytringer til analyse og vurdering ved den teoretiske delprøve kan fx være: debatindlæg fra aviser, reklamer, foldere, blogindlæg, politiske taler, udtalelser fra pressekonferencer, klummer, leksikonartikler m.m. Hvis en ytring er for lang, kan man forkorte den, og gøre opmærksom på dette i realkommentaren. Ved afspillet tekst, fx en lyd- eller filmoptagelse, skal manuskript eller transskription ikke vedlægges. Der stilles ikke helt så høje krav til tekstnedslag og præcision ved spørgsmål til video- og lydclip som ved tekst i skreven form.

Det skal tilstræbes, at de ukendte ytringer er aktuelle og omhandler emner, der er kendte for eleverne og ligger nogenlunde tæt på deres hverdag.

Alle spørgsmål med tilhørende tekst må gå igen tre gange.

Der anvendes som udgangspunkt dansksprogede ytringer og ytringer som ikke er oversat fra andre sprog.

4.2.2 Den praktiske delprøve

Den praktiske delprøve er en prøve i at planlægge en ytring til en kommunikationssituation. Inden undervisningens afslutning vælger eleven og læreren i samarbejde, hvilken ytring fra elevens prøveportfolio, der skal danne grundlag for den praktiske delprøve. Derefter formulerer eksaminator skriftligt inden den mundtlige prøve en konkret, mindre opgave af realistisk retorisk art med udgangspunkt i ytringen fra elevens prøveportfolio. Eleven ved altså hvilken ytring, der skal indgå i den praktiske delprøve, men ikke hvilken kommunikationssituation den skal bruges til. Den oprindelige ytrings kvalitet har ikke indflydelse på den endelige bedømmelse til prøven.

Elevens samlede prøveportfolio sendes sammen med det øvrige prøvemateriale til censor.

Til den praktiske delprøve skal eksaminanden skitsere en planlægning af den udtrukne ytring med udgangspunkt i den nye kommunikationssituation. Det kan fx være med fokus på en anden modtagergruppe, nogle andre fysiske rammer for fremførelsen, en anden genre, et andet medie, transformation fra mundtlig til skriftlig el. lign. Skal eksaminanden revidere ytringen med henblik på et andet medie, skal eksaminanden have oplysninger om dette andet medie, fx om modtagerne og udbredelsen.

Formålet med den praktiske delprøve er, at eksaminanden skal demonstrere en klar bevidsthed om retorisk hensigtsmæssighed, og at eksaminanden skal motivere de retoriske valg, der træffes. Eksaminanden skal ikke udforme en færdig retorisk ytring, men gøre sig retoriske overvejelser i forhold til ytringen og med konkrete eksempler og faglige begrundelser forklare, hvordan eksaminanden vil gribe arbejdsprocessen an, så den kan føre frem til en færdig hensigtsmæssig retorisk ytring. Fx skal eksaminanden med faglige begrundelser kunne forklare, hvordan arbejdet i forskellige forarbejdningsfaser vil kunne foregå.

Eksaminanden skal konkret formulere en hensigtsmæssig begyndelse, kunne redegøre for relevante faglige principper for rationel skriveproces og brug af forskellige former for konstruktiv kritik, ligesom eksaminanden skal kunne eksemplificere, hvordan en ytring kan struktureres, så fokus fastholdes, og så modtagernes interesse vækkes og fastholdes.

Ytringen fra prøveportfolien indgår ikke i bedømmelsen af den praktiske delprøve.

Opgaver og materialer sendes til censor mindst 5 hverdage før prøvens afholdelse, medmindre særlige forhold er til hinder herfor. Det kan betyde, at udsendelsen må foretages, før eksamensplanen er offentliggjort. Udsendelsen af opgaver og materialer må da kun ske i et omfang, der ikke medfører, at andre dele af eksamensplanen kan udledes.

Der afsættes ca. 5 minutter til hhv. det teoretiske og det praktiske oplæg. Censor skal sikre, at tiden overholdes, så der er ligevægt mellem den teoretiske og den praktiske dimension, og så der er tilstrækkelig tid til den faglige samtale.

Regler vedrørende eksaminandernes brug af internettet for at tilgå tilladte hjælpemidler ved prøverne fremgår af § 6 i "Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser". I [vejledningen](#) til denne bekendtgørelse er der givet eksempler på, hvilke hjælpemidler der må, og hvilke der ikke må tilgås via internettet.

4.3 Bedømmelseskriterier

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved bedømmelsen af den teoretiske præstation lægges vægt på, at eksaminanden kan:

- foretage en retorisk analyse og vurdering af en ytring i en kommunikationssituation
- kommentere ytringen i relation til retorikkens rolle i demokratiet
- bruge retorikkens begrebsapparat hensigtsmæssigt
- levere en mundtlig fremlæggelse og indgå i dialog på en måde, der er klar og sprogligt hensigtsmæssig."

4.3.1 Bedømmelse af den teoretiske delprøve

Når den teoretiske delprøve vurderes, lægges der vægt på, at eksaminanden dels kan foretage en retorisk analyse af en ukendt ytring, dels kan foretage en normativ vurdering af ytringen med udgangspunkt i retorisk teori og i analysen. I forbindelse med analysen og vurderingen skal eksaminanden bruge retorikkens begrebsapparat hensigtsmæssigt, relevant og præcist. Endvidere skal eksaminanden kommentere ytringen i relation til retorikkens rolle i demokratiet. Eksaminanden skal levere en mundtlig fremlæggelse på ca. fem minutter og derefter indgå i dialog på en måde, der er klar og sprogligt hensigtsmæssig.

“Ved bedømmelsen af den praktiske præstation lægges vægt på, at eksaminanden kan:

- redegøre for og begrunde retoriske overvejelser ved en bearbejdning af en ytring
- konkret formulere en hensigtsmæssig begyndelse
- bruge retorikkens begrebsapparat hensigtsmæssigt
- levere en mundtlig fremlæggelse og indgå i dialog på en måde, der er klar og sprogligt hensigtsmæssig.”

4.3.2 Bedømmelse af den praktiske delprøve

Når den praktiske delprøve vurderes, lægges der vægt på at eksaminanden kan redegøre for og begrunde sine retoriske overvejelser i bearbejdningen af egen ytring. Eksaminanden skal kunne forklare, hvilke retoriske aspekter, der skal tages hensyn til ved bearbejdelsen af egen ytring og kort skitsere hele ytringen. Skitseringen kan være i stikordsform. Eksaminanden skal kunne formulere en konkret, ny hensigtsmæssig begyndelse på ytringen. Begyndelsen skal være i prosa, og der skal være en overskrift, hvis det passer til genren.

I forbindelse med bearbejdningen af egen ytring og den nye begyndelse (og evt. overskrift) skal retorikkens begrebsapparat bruges hensigtsmæssigt, relevant og præcist. Eksaminanden skal levere en mundtlig fremlæggelse på ca. fem minutter og derefter indgå i dialog på en måde, der er klar og sprogligt hensigtsmæssig. I vurderingen af den praktiske prøve indgår ikke en vurdering af den oprindelige konkrete ytring fra eksaminandens prøveportfolio, men alene bearbejdningen fremlagt ved prøven.

“Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af den teoretiske og den praktiske delprøve. De to delpræstationer vægtes ligeligt.”

Bedømmelsen til prøven er todelt: den teoretiske og praktiske delprøve skal vurderes hver for sig og vægtes ligeligt. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af de to delprøver. Til prøven indgår eksaminandens egen evne til at formulere sig og indgå i dialog med eksaminator og censor i et klart og hensigtsmæssigt sprog. Ved retorikeksamen er der altså krav om, at eksaminanderne behersker eksamensgenren.

4.3.3 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.4 Vejledende karakterbeskrivelser til den mundtlige prøve

Karakter	Betegnelse	Vejledende beskrivelse
12	Fremragende	<p>Eksaminanden opfylder fuldt ud og med ingen eller få uvæsentlige mangler genrekravene til mundtlig fremlæggelse og dialog. Eksaminanden formulerer sig særdeles klart og hensigtsmæssigt.</p> <p>Eksaminanden kan på fremragende måde, med ingen eller få uvæsentlige mangler og med sikker inddragelse af retorikkens begrebsapparat og systematik, foretage en analyse og vurdering af en autentisk ytring samt kommentere ytringens funktion i samfundslivet.</p> <p>Eksaminanden kan selvstændigt og med udpræget forståelse for retorikkens praksisdimension meget sikkert skitsere en bearbejdning og udforme en konkret hensigtsmæssig begyndelse af en ytring.</p>
7	Godt	<p>Eksaminanden opfylder de væsentligste genrekrav til mundtlig fremlæggelse og dialog, men med flere mangler.</p> <p>Eksaminanden formulerer sig overvejende klart og hensigtsmæssigt.</p> <p>Eksaminanden kan klart og sammenhængende inddrage retorikkens begrebsapparat og systematik i en analyse og vurdering af en autentisk ytring samt kommentere ytringens funktion i samfundslivet, dog forekommer flere mangler.</p> <p>Eksaminanden kan med god forståelse for retorikkens praksisdimension skitsere en bearbejdning og udforme en konkret hensigtsmæssig begyndelse af en ytring.</p>
02	Tilstrækkeligt	<p>Eksaminanden opfylder mangelfuldt genrekravene til mundtlig fremlæggelse og dialog. Eksaminanden formulerer sig dog indimellem klart og hensigtsmæssigt.</p> <p>Eksaminanden kan overvejende usikkert og kun lige tilstrækkeligt inddrage retorikkens begrebsapparat og systematik i en analyse og vurdering af en autentisk ytring og kommentere ytringens rolle i samfundslivet.</p> <p>Eksaminanden kan overvejende usikkert, men med nogen forståelse for retorikkens praksisdimension redegøre for og skitsere en bearbejdning og udforme en konkret hensigtsmæssig begyndelse af en ytring.</p>

STYRELSEN FOR

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

STYRELSEN FOR